

Brüsszel, 2025. szeptember 29.
(OR. en)

13340/25

ENER 469

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2025. szeptember 29.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2025) 539 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK az (EU) 2019/941 rendelet alkalmazásának felülvizsgálatáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2025) 539 final.

Melléklet: COM(2025) 539 final

Brüsszel, 2025.9.29.
COM(2025) 539 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK
az (EU) 2019/941 rendelet alkalmazásának felülvizsgálatáról

1. Bevezetés

A kockázatokra való felkészülésről szóló (EU) 2019/941 rendeletet (a továbbiakban: a rendelet) 2019-ben fogadták el a tiszta energiáról szóló csomag részeként azzal a céllal, hogy a szolidaritás és az átláthatóság szellemében valamennyi tagállam rendelkezzen a villamosenergia-ellátási válsághelyzetek megelőzéséhez, az azokra való felkészüléshez és azok kezeléséhez szükséges megfelelő eszközökkel, tiszteletben tartva ugyanakkor a villamos energia versenyképes belső piacára vonatkozó követelményeket. A rendeletet az uniós villamosenergia-piacok folyamatban lévő mélyreható átalakulásával összefüggésben fogadták el, amelyet több szereplővel rendelkező, decentralizáltabb piacok, a megújuló energia nagyobb aránya és jobban összekapcsolt villamosenergia-piacok jellemeznek, ami összehangoltabb ellátásbiztonsági intézkedéseket tesz szükségessé.

A rendelet célja az volt, hogy ezeket a kihívásokat különféle intézkedések, nevezetesen az alábbiak révén kezelje: 1. a regionális és nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek azonosítása, 2. a villamosenergia-ellátás biztonsága szempontjából releváns infrastruktúra tulajdonlásával kapcsolatos kockázatok értékelése, 3. szezonális és rövid távú megfelelőségértékelések, 4. kockázati készülségi tervek, 5. a válságok megelőzésében vagy kezelésében való együttműködésre irányuló regionális és kétoldalú intézkedések, 6. gyakorlatok. Ez a jelentés értékeli ezen intézkedések alkalmazását a végrehajtás során szerzett tapasztalatok¹ és a rendelet 18. cikkének (4) bekezdése alapján, amely előírja, hogy e jelentést 2025. szeptember 1-jéig el kell készíteni.

Ezzel párhuzamosan a Bizottság célravezetőségi vizsgálatot készít, amelyben értékeli a rendelet és a földgázellátás biztonságáról szóló (EU) 2017/1938 rendelet közötti összhangot és szinergiákat. E jelentés, a célravezetőségi vizsgálatról szóló jelentés, valamint egy közelgő hatásvizsgálat előkészíti az uniós energiabiztonsági keret felülvizsgálatát, amelyet a megfizethető energiára vonatkozó cselekvési terv² és a felkészülségi unióról szóló stratégia³ keretében jelentettek be. A felülvizsgálat az uniós szintű villamosenergia-ellátás biztonságát is fokozni fogja, különös tekintettel a rendszerintegrációra és a felmerülő kockázatokra (pl. az éghajlatváltozás hatásai, hibrid fenyegetések stb.).

2. A rendeletben foglalt rendelkezések alkalmazásának elemzése

2.1. A regionális és nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek azonosítása

A Villamosenergia-piaci Átvitelirendszer-üzemeltetők Európai Hálózatának (ENTSO-E) – számos érdekelt féllel⁴ szoros együttműködésben – négyévente meg kell határoznia a rendszer megfelelősége, a rendszerbiztonság és az üzemanyag-biztonság szempontjából legfontosabb

¹ E jelentés még azelőtt készült, hogy a Villamosenergia-piaci Átvitelirendszer-üzemeltetők Európai Hálózata (ENTSO-E) által a Spanyolország és Portugália villamosenergia-rendszereiben 2025. április 28-án bekövetkezett áramkimaradás kivizsgálása céljából létrehozott szakértői testület következtetései rendelkezésre álltak volna. Következésképpen e jelentés nem tükrözi ezeket a következtetéseket.

² COM(2025) 79 final.

³ JOIN(2025) 130 final.

⁴ A villamosenergia-ügyi koordinációs csoport (a tagállamokból, az ACER-ből és az ENTSO-E-ből álló szakértői csoport), a regionális koordinációs központok és a tagállami hatóságok.

regionális⁵ villamosenergia-ellátási válságforgatókönyveket (6. cikk). Az azonosítás az ENTSO-E által kidolgozott és az Energiaszabályozók Együttműködési Ügynöksége (ACER) által jóváhagyott módszertant követi⁶ (5. cikk). A regionális forgatókönyvek képezik az alapját annak, hogy a tagállamok ezt követően azonosítsák a nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyveket (7. cikk). Mindkét forgatókönyvtípus alapul szolgál a hatékony és eredményes megelőző és enyhítő intézkedések kialakításához.

A regionális válságforgatókönyv első értékelését 2020 szeptemberében végezte el az ENTSO-E. A kockázati készülségi tervekben (a továbbiakban: tervek), amelyeket 2022-ben nyújtottak be a Bizottságnak, a tagállamok csak a számukra jelentős regionális forgatókönyveket tartották meg, és adott esetben konkrét forgatókönyvekkel egészítették ki őket (pl. Hollandia esetében a *Dunkelflaute* forgatókönyvvel). A forgatókönyvek első azonosításának tapasztalatai, a tervek első csoportja és a villamosenergia-ügyi koordinációs csoport ajánlása⁷ alapján az ENTSO-E az ACER-rel és a Bizottsággal szoros együttműködésben felülvizsgálta a módszertant. Ezt a felülvizsgált módszertant⁸ az ACER 2024-ben hagyta jóvá, és azt a regionális villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek második azonosítására használták, amely folyamat 2024 szeptemberében zárult le. A módszertan javítása magában foglalja a továbbfejlesztett regionális forgatókönyvek leírását, a megnövekedett súlyossági szintű, egyre növekvő számú forgatókönyvek kötelező szimulációit, egy új, felülről építkező megközelítést – amely az azonosítási folyamat korai szakaszától kezdve széles regionális dimenziót biztosít –, valamint az érdekelt felekkel való folyamatos együttműködést.

Ez volt az első alkalom, hogy konkrét regionális forgatókönyveket azonosítottak, amelyekre az intézkedések kidolgozása épülhet, és ezáltal **bizonyos fokú összhangot lehet biztosítani a tagállamok között**. Ez jelentős mérföldkő, amely az átvitelrendszer-üzemeltetőket és a nemzeti hatóságokat együtt arra készítette, hogy mérlegeljék a nemzeti határokon átnyúló kockázati forgatókönyveket, tekintettel egyes kockázatok (így a fokozott nyári hőséggel összefüggő események, például hőhullámok, erdőtüzek, aszályok) regionális dimenziójára és a villamosenergia-rendszer fokozott összekapcsoltsági szintjére.

A már elért javulás ellenére azonban továbbra is megfigyelhetők hiányosságok. Először is, a **legtöbb nemzeti tervben a kockázati forgatókönyvek leírása meglehetősen felületes volt, és nem volt elegendő** a konkrét hatások megértéséhez. Ez volt a helyzet a rosszindulatú támadásokkal, a szélsőséges időjárási eseményekkel és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos forgatókönyvek esetében. A Bizottság például – különösen a kiberbiztonsággal kapcsolatos forgatókönyvek tekintetében – további részleteket kért a kiberbiztonsági követelményekről, a kiberbiztonsági incidensekre vonatkozó eljárásokról és az érintett szereplőkről. Másodszor, **nem álltak rendelkezésre konkrét információk a gázválság villamosenergia-ágazatra gyakorolt lehetséges tovagyrúzó hatásainak számszerűsítésére** annak meghatározására, hogy szükség van-e potenciális (regionális)

⁵ A kockázatokra való felkészülésről szóló rendelet értelmében a „régio” olyan tagállamok csoportját jelenti, amelyek átvitelrendszer-üzemeltetői ugyanazon regionális koordinációs központtal rendelkeznek.

⁶ [Az ACER 2020. március 6-i határozata.](#)

⁷ A villamosenergia-ügyi koordinációs csoport által a rendelet 6. cikkének (2) bekezdése alapján kiadott ajánlás.

⁸ [Az ACER 2024. március 8-i 02/2024. sz. határozata.](#)

megelőző intézkedésekre, még az Ukrajna elleni teljes orosz katonai invázióból eredő drámai változások fényében sem. Egyes tagállamoknak ugyanis eseti forgatókönyveket kellett készíteniük, vagy stresszteszteket kellett végezniük annak érdekében, hogy megértsék az ilyen események hatásainak mértékét. E helyzet orvoslása érdekében a Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy mélyítsék el a forgatókönyvek elemzését, hogy az kiterjedjen a geopolitikai kockázatokra, az importált tüzelőanyagoktól és a harmadik országokból származó egyéb ellátási láncoktól való függőségre, valamint a más ágazatokból a villamos energiára gyakorolt továbbgyűrűző hatásokra^{9,10}. Harmadszor, az ENTSO-E a 2022–2023-as tél előtt megbecsülte a villamosenergia-ágazat téli működéséhez szükséges kritikus gázmennyiségeket a kormányok döntéshozatalának támogatása érdekében. Ezen ad hoc megoldások ellenére ez alapvető hiányosságot tárt fel a villamos energiával kapcsolatos kockázatokra való felkészültség logikájának egyik központi elemében, amely konkrétabb és működőképesebb rendelkezéseket, valamint az importált fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség hatásának további átgondolását igényli.

A további kérdések a **megelőző és mérséklési intézkedések korlátozott figyelembevételével** kapcsolatosak a forgatókönyv-szimulációkban, ami a gyakorlatban észszerűen elvárhatónál súlyosabb eredményekhez vezethet. Következésképpen a regionális forgatókönyvek drámaibb eredményekhez vezethetnek, mint a nemzeti forgatókönyvek. Emellett a Földgázpiaci Szállítási rendszer-üzemeltetők Európai Hálózatának (ENTSOG) földgázellátási és infrastrukturális zavarokra vonatkozó forgatókönyveivel való kapcsolat gyenge, amiből az az általános következtetés vonható le, hogy a rendelet rendelkezései ellenére az **ágazatok közötti összhang és koordináció korlátozott**.

Ami az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást illeti, gyakori probléma volt az éghajlatváltozással szembeni sérülékenység és a kockázati megfontolások hiánya azokban a forgatókönyvekben, amelyek segíthetnek az éghajlattal kapcsolatos kockázatoknak való kitettség csökkentését célzó megelőző intézkedések kialakításában. Néhány kivételtől eltekintve a tervekben hiányzott annak egyértelmű jelzése, hogy a jövőbeli hálózatfejlesztések hogyan járulnak hozzá e kockázatok következményeinek kezeléséhez (lásd még a 2.4. szakaszt). Végül a regionális elemzést kiegészítve **meg kell találni az egyensúlyt azzal kapcsolatban, hogy a nemzeti dimenzió hogyan építhető be a szimulációkba**. Ahol a nemzeti dimenzió korlátozott, bizonyos kockázattípusok (pl. erdőtüzek) hatásait alá lehet becsülni, de ahol ez túl szembetűnő, fennáll a túlságosan széttagolt és nemzeti irányultságú értékelések kockázata, amit a regionális koordinációs központok bevonása nem oldott meg.

2.2. A villamosenergia-ellátás szempontjából releváns infrastruktúra tulajdonlásával kapcsolatos kockázatok

A regionális válságforgatókönyvek azonosítását követő négy hónapon belül a tagállamoknak azonosítaniuk kell a villamosenergia-ellátás biztonsága szempontjából releváns infrastruktúra tulajdonlásával kapcsolatos kockázatokat, és ezekről értesíteniük kell¹¹ a Bizottságot és a

⁹ Például a fűtési célú villamosenergia-kereslet növekedése más tüzelőanyagok hiányában.

¹⁰ A Bizottság kérései a rendelet 13. cikkének (2) bekezdése alapján kiadott, nem kötelező erejű bizottsági vélemények részét képezték.

¹¹ A legtöbb tagállam (24) és Észak-Írország 2020 negyedik negyedéve és 2021 első negyedéve között tett bejelentést. Málta és Lettország egy EU Pilot eljárást követően 2021 júniusában értesítette a

villamosenergia-ügyi koordinációs csoportot (7. cikk, (4) bekezdés és (17) preambulumbekkezdés). Adott esetben a tagállamoknak minden releváns megelőző vagy enyhítő intézkedést is fel kell tüntetniük.

A tagállamok 2021 januárjában jelentették be az ilyen kockázatok első értékelését. Ezek az értékelések nagyrészt az átviteli infrastruktúrára összpontosítottak, amely sok esetben állami tulajdonban vagy olyan szervezetek tulajdonában van, amelyekben az állam többségi részesedéssel rendelkezik. Néhány tagállam a tulajdonlással kapcsolatos potenciális kockázatokat azonosított, de ezeket valószínűtlennek ítélték. Ezen túlmenően a legtöbb tagállam rendelkezik megelőző és felkészültségi intézkedésekkel, például a közvetlen külföldi befektetésekre vonatkozó átvilágítási mechanizmussal vagy a tulajdonjog-átruházásokat szabályozó egyedi eljárásokkal. Az értékelésre 2025 januárjában ismét sor került, hasonló eredményekkel.

E rendelkezés eredményeként első alkalommal került sor a tulajdonlással kapcsolatos kockázatok célzott értékelésére. Mindazonáltal **a hangsúly szinte kizárólag az átviteli és elosztóhálózatokon volt. Az egyéb jelentős eszközöket, például a termelőeszközöket rendszerint nem vették figyelembe** (néhány kivételtől eltekintve), még akkor sem, ha harmadik országok állami tulajdonban lévő vállalatai részesedéssel rendelkeznek a termelőeszközökben. Ez egyúttal azt jelenti, hogy nem vették figyelembe az ágazatközi kockázatokat, például a gázágazat releváns infrastruktúrájának tulajdonlásával kapcsolatos kockázatokat. Ez egy javításra szoruló terület.

2.3. Szezonális és rövid távú megfelelésértékelések:

Az ENTSO-E-nek minden tél és nyár előtt el kell végeznie az uniós szintű szezonális megfelelésértékeléseket, és azokat december 1-jéig, illetve június 1-jéig közzé kell tennie. Noha ez a kötelezettség nem új keletű¹², ezeket az értékeléseket új közös módszertan szerint kell elvégezni (8. cikk). Ilyen módszertant kell alkalmazni az összes rövid távú megfelelésértékeléshez, függetlenül attól, hogy azokat nemzeti, regionális vagy uniós szinten végzik-e el.

A rövid távú és szezonális megfelelésértékelések módszertanát az ACER 2020 márciusában, az ENTSO-E javaslata alapján hagyta jóvá, és azt az ENTSO-E azóta használja a „téli előrejelzések” és a „nyári előrejelzések” előkészítéséhez. Ezek az értékelések minden szezon előkészítésének nagyon fontos eszközévé váltak, különösen olyan helyzetekben, amikor a kockázatok egyidejűleg több tagállamot is érintettek, pl. a termelés elérhetetlensége a hagyományosan exportáló országokban. Ezenkívül az Ukrajna elleni teljes orosz katonai invázió óta a téli előrejelzések elfogadását előrehozták novemberre, és októberben a villamosenergia-ügyi koordinációs csoportban előzetes megbeszéléseket tartottak a megfigyelt

villamosenergia-ügyi koordinációs csoportot. Görögország 2022 júniusában egy felszólító levelet követően küldött értesítést a villamosenergia-ügyi koordinációs csoportnak.

¹² Az (EU) 2017/1485 rendelet 106. cikkének (1) és (2) bekezdése arra kötelezi az átvitelirendszer-üzemeltetőket, hogy a szabályozási területek megfelelésének elemzése révén járuljanak hozzá a páneurópai téli és nyári előrejelzések elemzéséhez, míg a (hatályon kívül helyezett) 714/2009/EK rendelet 8. cikke (3) bekezdésének f) pontja szerint az ENTSO-E feladatai közé tartozik „évente nyári és téli előrejelzés a termelés megfeleléséről”.

tendenciákról és az előzetes megállapításokról annak érdekében, hogy több idő maradjon a megelőző intézkedések elfogadására a téli időszak előtt.

Van azonban még mit javítani, például a más ágazatokból származó továbbgyűrűző hatások figyelembevétele terén. A kritikus gázmennyiségek kiszámítása (lásd a 2.1. szakaszt) hasznosnak bizonyult, és a későbbi téli előrejelzésekben is az maradt, de rámutat arra, hogy **a gáz- és a villamosenergia-ágazatok között további integrációra van szükség**, tekintettel a megújuló villamosenergia-termelés növekvő részarányára és a fosszilis gázok fokozatos kivezetésére, valamint a jövőben esetleg más ágazatokra is (pl. hidrogén). Egyes tagállamok továbbá azt kérték, hogy a villamos energiára vonatkozó téli előrejelzésekben vegyék figyelembe az ENTSOG téli értékelésének eredményeit, valamint hogy fokozzák a két ENTSO közötti integrációt és együttműködést.

A rövid távú megfelelőségértékelést már valamennyi regionális koordinációs központ végrehajtotta, és rendelkezik egy rövid távú páneurópai megfelelőségi eszközzel. A rövid távú megfelelőségértékelés fontos a helyzetismeret és a következő heti (a következő hétnapos) időszak potenciális korlátainak megoldása szempontjából, és így jelentős mutatója annak, hogy a megfelelőség mérlegelésekor fenyeget-e a villamosenergia-ellátási válság a tagállamokban (azaz hogy az ország képes-e kielégíteni keresletét termeléssel és cserékkel). Ez a megközelítés azonban nem foglalja magában az energiaáramlásokat és a rendszer biztonsági elemzését, például a túlterhelődés kockázatának kitett és kontrollálhatatlan lépcsőzetes eseményekhez vezető gyenge kapcsolatok azonosítását (N-k). A biztonsági elemzés további dimenzióval szolgálhat a villamosenergia-ellátás biztonsága terén. Ennélfogva egyes tagállamok rámutattak arra, hogy az értékelésekbe a jelenleg hiányzó átviteli infrastruktúrát is bele kell foglalni, mivel egy fenyegető válság esetén áttekintést adhatnának azokról a potenciális torlódási zónákról, amelyek megakadályozzák, hogy az energia oda áramoljon, ahol szükség van rá.

2.4. Kockázati készülségi tervek

A regionális és nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek alapján a tagállamoknak az érintett érdekelt felekkel és a nemzeti szervekkel folytatott konzultációt követően négyévente el kell fogadniuk és aktualizálniuk kell a nemzeti kockázati készülségi terveket (a továbbiakban: tervek). A tervek elfogadása előtt a tagállamoknak az egységesség biztosítása érdekében konzultálniuk kell a régiójuk érintett tagállamaival, más, közvetlen összeköttetésben lévő tagállamokkal és a villamosenergia-ügyi koordinációs csoporttal a terveik tervezetéről (10. cikk). A 11. és 12. cikk ismerteti a tervek kötelező tartalmát, és a melléklet egy sablont is tartalmaz¹³.

Az illetékes nemzeti hatóságok elfogadták terveiket, és azokról 2022-ben¹⁴, a kötelező konzultációkat követően értesítették a Bizottságot. A Bizottság értékelte a terveket. Jóllehet

¹³ A tervek fő fejezetei a következők: i. a villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek összefoglalása, ii. az illetékes hatóság szerepe és felelőssége, iii. a villamosenergia-ellátási válsághelyzetekben követendő eljárások és intézkedések, iv. a válságkoordinátor, valamint v. az érdekelt felekkel a tervek előkészítése során folytatott konzultációkra, és vi. az illetékes hatóságok által rendszeresen megszervezendő vészhelyzeti tesztekre vonatkozó információk.

¹⁴ A 2022. január 5-i határidőig csak 14 tagállam nyújtotta be a tervét. 2022. április végéig további kilenc bejelentést tettek, míg az utolsó tervet 2022 decemberében jelentették be, miután a Bizottság számos jogérvényesítési intézkedést hajtott végre.

számos tagállam meglehetősen átfogóan írta le a nemzeti keretet, a Bizottság véleményeket¹⁵ adott ki, amelyekben rámutatott a **rendelet rendelkezéseinek be nem tartására**, és módosításokat kért. A Bizottság módosítás iránti kérelmében – tekintettel az Ukrajna elleni teljes orosz katonai inváziót követő körülményekre – elsőbbségi feladatként felkérte a tagállamokat arra, hogy: i. aktualizálják a terveket, és azok középpontjába az (Oroszországból) importált fosszilis tüzelőanyagok hiányának hatását helyezték (például tüzelőanyag-váltás, más fűtési célú tüzelőanyagok hiánya esetén a villamosenergia-kereslet növekedése), ii. vizsgálják meg a tervet a téli időszak előtt; iii. dolgozzák ki a szolidaritási rendelkezéseket (lásd a 2.7. szakaszt), valamint iv. mélyítsék el a válságforgatókönyvek értékelését (lásd a 2.2. szakaszt).

A Bizottság egyéb közös kérelmei a következőkkel kapcsolatosak:

- **a nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek korlátozott leírása** (lásd a 2.1. szakaszt),
- **a villamosenergia-ellátási válság fogalmának meghatározása**, mivel szükséges, hogy az érdekelt felek és más országok előre jelezzék, mikor lehet vészhelyzetet kihirdetni, és ami még fontosabb, mikor alkalmazhatók nem piaci alapú intézkedések,
- **a kötelező vészhelyzeti tesztek** (lásd a 2.8. szakaszt),
- **az érdekelt felekkel a terv kidolgozását megelőzően folytatott kötelező konzultációra** vonatkozó információk (a rendelet 10. cikkének (1) bekezdése),
- **további információk egyes nemzeti intézkedésekről**, beleértve az eljárásokat, a kiváltó okokat és alkalmazásuk feltételeit, különösen a villamosenergia-ellátási válság esetén aktiválendő nem piaci alapú intézkedések esetében (csak végső megoldásként és torzításoktól mentes módon),
- **jövőbeli hálózatok kialakítására vonatkozó tervek** az azonosított kockázatok kezelésére,
- **a villamosenergia-ellátási válságokról való tájékoztatásra** használt mechanizmusok,
- **a régiójukon kívüli tagállamokkal** vagy harmadik országokkal való **együttműködés és koordináció** mechanizmusai.

A tervek a rendelet sarokkövét képezik. Biztosítják az átláthatóságot, és lehetővé teszik az intézkedések régiók közötti összehangolását. Az ENTSO-E a 2022–2023-as téli előrejelzéseiben arra a következtetésre jutott¹⁶, hogy a tél folyamán kulcsfontosságú lenne a határokon átnyúló együttműködés és a minden szintre kiterjedő szoros koordináció annak érdekében, hogy az európai villamosenergia-rendszer fenntartsa a kereslet és a kínálat közötti egyensúlyt, és kifejezetten utalt a kockázati készülségi tervek cseréjére.

Mindazonáltal van még hova fejlődni. Mivel a forgatókönyveket nem ismertették részletesen, nem lehet megállapítani, hogy az azonosított kockázatok kezelésére szolgáló valamennyi megfelelő intézkedést befoglalták-e a tervekbe, és elfogadták-e azokat. Az ágazatközi kapcsolat továbbra is gyenge, és megkérdőjelezhető, hogy számos terv rendelkezik-e

¹⁵ https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-security/security-electricity-supply/risk-preparedness-plans-electricity-sector-national-competent-authorities-and-commissions-opinions_en.

¹⁶ [Az ENTSO-E 2022–2023-as téli előrejelzése.](#)

jövőorientált megközelítéssel, amit a jövőbeli hálózatfejlesztések korlátozott figyelembevétele is bizonyít.

Ami az eljárást illeti, **a rendelkezések szükségtelenül súlyosnak tekinthetők** a tervek elfogadása, a Bizottság által végzett értékelés, valamint a Bizottság módosítási kérelmére adott válasz tekintetében egyaránt, amit a végrehajtási intézkedések ellenére bekövetkezett számos késedelem is bizonyít. Ezen túlmenően – bár a legtöbb tagállam a Bizottság ajánlásait követő terveiben további részleteket is megadott – nem minden kérdéssel foglalkoztak, ami a visszacsatolási mechanizmus korlátozott hatékonyságára utal. A célravezetőségi vizsgálati jelentés részletesebben is tárgyalja a kockázati készülségi tervek adminisztratív folyamatának hatékonyságát.

2.5. Regionális és kétoldalú intézkedések a válságkezelésben és -megelőzésben való együttműködés érdekében

A rendelet új mechanizmust hozott létre a tagállamok számára, hogy a szolidaritás szellemében együttműködjenek a válságok megelőzése vagy kezelése érdekében (15. cikk). A szükséges technikai képességek birtokában a tagállamoknak „regionális” vagy „kétoldalú”¹⁷ intézkedések révén segítséget kell nyújtaniuk egymásnak a közbiztonság és a személyes biztonság védelme érdekében. A tagállamoknak előzetesen meg kell állapodniuk az ilyen regionális vagy kétoldalú intézkedések végrehajtásához szükséges technikai, jogi és pénzügyi szabályokról, többek között a méltányos díjazás tekintetében. Ezt követően minden tagállamnak végre kell hajtania és a tervében le kell írnia azokat a nemzeti intézkedéseket, amelyek biztosítják a szolidaritási intézkedések tényleges végrehajtását és érvényesítését. A Bizottság iránymutatást¹⁸ nyújtott a tagállamoknak a méltányos díjazás kulcsfontosságú elemeiről és egyéb szempontokról, amelyeket be kell vonni a tagállamok közötti technikai és pénzügyi rendelkezésekbe a segítségnyújtási mechanizmus alkalmazásához.

Az ezen intézkedésekre vonatkozó információk nagyrészt hiányoztak a tervekből. Bizonyos esetekben (9) a tervek a regionális és kétoldalú együttműködésre vonatkozó meglévő megállapodásokra hivatkoztak, és számos lehetséges jövőbeli intézkedést azonosítottak, de ezekről még nem állapodtak meg, és nem fogadták el őket. Az egyik legerősebb esetet az ötoldalú energiaügyi fórum¹⁹ szolgáltatta, amelynek tagjai 2021 decemberében egyetértési megállapodást írtak alá, amely tartalmazza a további elemzéshez szükséges lehetséges közös intézkedések listáját. A közép-kelet-európai tagállamok 2022-ben hasonló egyetértési megállapodást írtak alá. Más esetekben (15) a tagállamok az átvitelrendszer-üzemeltetők közötti meglévő megállapodásokra hivatkoztak, de a konkrét intézkedésekre vonatkozó további információk hiányában nem volt egyértelmű, hogy az ilyen megállapodások megfelelnek-e a rendelet követelményeinek. A Bizottság további információkérését követően

¹⁷ A regionális intézkedésekről egy adott régió belül születik megállapodás, míg a kétoldalú intézkedésekről két, egymással villamosenergia-összeköttetésben álló, de nem ugyanabban a régióban fekvő ország állapodik meg. A régiót a rendelet 2. cikke azon tagállamok csoportjaként határozza meg, amelyek átvitelrendszer-üzemeltetői közös regionális koordinációs központtal rendelkeznek. A regionális koordinációs központok létrehozásáig alkalmazandó átmeneti rendelkezések (a rendelet 22. cikke).

¹⁸ HL L 184., 2020.6.12., 79. o.

¹⁹ Az ötoldalú energiaügyi fórum egy regionális partnerség, amelyben a következő tagállamok vesznek részt: Belgium, Hollandia, Luxemburg, Németország, Franciaország és Ausztria.

módosított tervek nem tartalmaztak jelentős információkat, és csupán arra utaltak, hogy a szomszédos országokkal folyamatban vannak a tárgyalások. Ez egyértelműen egy olyan terület, ahol jelentős javulásra van szükség.

Ezt a kétoldalú és regionális együttműködési mechanizmust úgy alakították ki, hogy a minimumrendelkezések és -követelmények meghatározásával jelentős rugalmasságot biztosítson a tagállamok számára a végrehajtás tekintetében. Bár az ilyen megközelítés előnyös a különböző konkrét feltételek figyelembevétele szempontjából, a bizonyítékok²⁰ arra utalnak, hogy a gyakorlati végrehajtás kihívást jelentett, mivel ahhoz előzetes megállapodásra és vitára van szükség számos olyan alapvető területen, ahol a tagállamok kiindulási pontjai nagyon eltérőek voltak. A felmerült kihívások közé tartozik a villamosenergia-ellátási válságok fogalmának különböző meghatározása, az illetékes hatóság válság alatti – többek között másokat támogató – intézkedéseinek meghatározása, a pénzügyi ellentételezési mechanizmusok kidolgozása, valamint a kommunikációs és koordinációs protokollok létrehozása. Noha a Bizottság erőfeszítéseket tett a tagállamok támogatása érdekében (pl. a villamosenergia-ellátási válság fogalmának a rendelet tartalmát²¹ meghaladó pontosítása, a rendelet és a vészhelyzeti és helyreállítási üzemi és kereskedelmi szabályzat²² közötti kapcsolat magyarázata, a regionális együttműködésre vonatkozó meglévő gyakorlatok megosztása és néhány meglévő intézkedés²³ révén), egyetlen új kétoldalú vagy regionális együttműködési mechanizmus sem lett teljes mértékben kidolgozva.

2.6. Gyakorlatok

A rendelet előírja a villamosenergia-ellátási válságok megelőzésére irányuló tervekben szereplő eljárások hatékonyságának időszakos vizsgálatát, beleértve az információmegosztási és együttműködési mechanizmusokat is. A tervekbe bele kell foglalni a kétévente elvégzendő regionális és adott esetben nemzeti vészhelyzeti tesztek ütemtervét, részletesen bemutatva az eljárásokat és az érintett szereplőket. Az e tesztekben levont tanulságoknak tükröződniük kell a tervek későbbi kiadásaiban.

A tervek vagy módosított változataik általában korlátozott információkat tartalmaznak a gyakorlatokra vonatkozóan, és többnyire általános információkat szolgáltatnak a gyakorlat eljárásairól és az érintett érdekelt felekről. A legtöbb tagállam esetében hiányzik a jövőbeli regionális és nemzeti valós idejű válságszimulációs gyakorlatok kötelező ütemterve. Csak az ötoldalú energiaügyi fórum tagállamai²⁴ voltak meglehetősen aktívak a villamosenergia-ellátási válsággyakorlatok megszervezésében, ami a terveik (például a kommunikációs

²⁰ Különösen a Bizottság által a tagállamokkal 2023 májusában és 2024 júniusában szervezett két munkaértekezlet eredménye.

²¹ A rendelet jelentős mozgásteret biztosít a tagállamok számára ahhoz, hogy válságként határozzák meg a „jelentős villamosenergia-hiány” fogalmát (2. cikk). A gyakorlatban ez a mutatóértékeket is magában foglaló részletes és konkrét megközelítésektől a nagyon általános fogalom meghatározásokig terjed, ami rugalmasságot biztosít a tagállamok számára ahhoz, hogy a körülményektől függően válságot jelentsenek be.

²² A Bizottság (EU) 2017/2196 rendelete (2017. november 24.) a villamosenergia-vészhelyzet kezelésére és a rendszer működésének helyreállítására irányuló üzemi és kereskedelmi szabályzat létrehozásáról, HL L 312., 2017.11.28., 54. o.

²³ A Bizottság által 2024 júniusában szervezett második munkaértekezlet.

²⁴ Belgium, Hollandia, Luxemburg, Németország, Franciaország, Ausztria és Svájc.

protokollok) javulását eredményezte. Ezenkívül csak egy tagállam írt le kapcsolatot a villamosenergia- és a gázágazat között a vészhelyzeti tesztek során.

Összefoglalva, a rendelkezésre bocsátott információk alapján **a tervekben szereplő eljárások tesztelése a legjobb esetben is korlátozott volt, még akkor is, ha a szakértők széles körben elismerik az ilyen tesztek előnyeit.** Ez a gyakorlatokra vonatkozó előiróbb jellegű rendelkezések mellett szólna, és esetleg egy másik szereplő közvetítő szerepét is indokolná a regionális gyakorlatok esetében, az ötoldalú energiaügyi fórum tagállamainak példája alapján. Ugyanakkor számos tagállami küldött aggodalmát fejezte ki a villamosenergia-ügyi koordinációs csoporttal kapcsolatban a különböző területeken tervezett és a villamos energiát érintő gyakorlatok nagy száma miatt, ami azzal a veszéllyel jár, hogy bizonyos mértékű kimerültséget idéz elő, és végső soron korlátozhatja a rendelet által előírt gyakorlatokhoz rendelkezésre álló forrásokat. Ezen a területen van hová fejlődni, és jobb szinergiákra van szükség.

3. Következtetések

A rendelet végrehajtása lehetővé tette az EU számára, hogy jelentős előrelépést érjen el a villamosenergia-ellátás biztonsága terén. Ez biztosította a villamos energiával kapcsolatos kockázatokra való felkészültség első uniós szintű közös és egységes keretét, a tagállamok pedig a regionális és nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyveken alapuló kockázati készülségi terveket dolgoztak ki egységes módszertanok és közös sablon alapján.

Ez a jelentés azonban néhány olyan területet is kiemel, ahol jelentős javulásra van szükség. Ez magában foglalja a regionális és nemzeti villamosenergia-ellátási válságforgatókönyvek mélyrehatóbb elemzésének szükségességét a szakpolitikai döntéshozatal támogatása érdekében (megelőző és vészhelyzeti intézkedések), hatékonyabb regionális és kétoldalú intézkedések kidolgozását a válságok megelőzése és kezelése terén való együttműködés érdekében, valamint gyakorlatok és vészhelyzeti tesztek alkalmazását a nemzeti tervek hatékonyságának biztosítására. Ez a jelentés egyúttal feltárja a rendszerintegrációs megközelítés hiányát az ellátás biztonsága és a rendszer rezilienciája tekintetében, ami gyenge pontokat teremt a jelenlegi keretben.

A Bizottság továbbá meg fogja vizsgálni a 2025. április 28-án Spanyolország és Portugália villamosenergia-rendszereiben tapasztalt áramkimaradás kivizsgálása céljából az uniós joggal összhangban létrehozott szakértői testület eredményeit és ajánlásait. Ezek további információkat nyújtanak majd, amelyeket figyelembe kell venni az energiabiztonsági keret felülvizsgálatakor azzal a végső céllal, hogy az EU energiabiztonsági architektúrája robusztus és reziliens legyen, valamint képes legyen megvédeni az európai polgárokat és vállalkozásokat a jövőbeli kihívásoktól.

Az energiarendszert a rendelet hatálybalépése óta bekövetkezett számos esemény is súlyosan érintette, például az Ukrajna elleni teljes orosz katonai invázió és a kritikus energetikai infrastruktúrát érintő fokozott kockázatok. Ezekre az eseményekre reagálva az EU

felgyorsította a kritikus infrastruktúrák fizikai és kibertámadásokkal²⁵ szembeni védelmét célzó új jogszabályokkal kapcsolatos munkáját, stresszteszteket végzett a kritikus energetikai infrastruktúrákon²⁶, és megerősítette az együttműködést más szereplőkkel, például a NATO-val²⁷. A közelmúltban az EU fokozta a tenger alatti kábelinfrastruktúra biztonságának fokozására irányuló erőfeszítéseit²⁸, többek között az orosz árnyékflotta illegális tevékenységei által a tenger alatti elektromos kábelekre²⁹ jelentett növekvő fenyegetésekre reagálva. Ezeket a késői fejleményeket csak korlátozott mértékben vették figyelembe a jelenlegi energetikai architektúrában és a tervekről szóló bizottsági véleményekben foglalt, a tagállamoknak szóló ajánlások formájában, például a stressztesztek eredményeinek végrehajtása vagy az ellátásbiztonságért és a kiberbiztonságért felelős hatóságok közötti együttműködés fokozása érdekében.

Hasonlóképpen, a Bizottság csak azt ajánlhatta a tagállamoknak, hogy építsék be terveikbe az éghajlatváltozással kapcsolatos megfontolásokat, például az éghajlatváltozással szembeni sérülékenységet és kockázatokat. Az Európai Bizottság most közzétette első európai éghajlati kockázatértékelését³⁰, amelyben arra a következtetésre jutott, hogy az előrejelzések szerint a közlekedési, ipari és szociális ágazathoz képest az energiaágazatban várható a kritikus infrastruktúrákat érintő gazdasági károk legerőteljesebb növekedése, és javasolta az éghajlati kockázatok tervezésének megerősítését a villamosenergia-ágazatban³¹. Emellett a Bizottság előterjesztette az európai felkészültségi unióra vonatkozó stratégiát³², amelynek célja, hogy fokozza az EU azon képességét, hogy előre jelezze és megelőzze az Európai Uniót fenyegető példátlan veszélyeket – a geopolitikai feszültségeket és konfliktusokat, a kiberbiztonsági és információmanipulációs kockázatokat, az éghajlatváltozást és a természeti veszélyek növekvő kockázatait –, és reagáljon rájuk. Ez a stratégia átfogó uniós kockázat- és fenyegetésértékelések kidolgozását irányozza elő.

Ezen túlmenően az európai energiarendszer továbbra is mélyreható átalakuláson megy keresztül, amelyet a gazdaság dekarbonizációjának és villamosításának szükségessége vezérel, és amelynek hatásai már most is kézzelfoghatók. Az uniós ellátásbiztonság megőrzése érdekében a keretnek fel kell készülnie az ilyen változásokra.

A fentiek fényében elengedhetetlennek tűnik **a meglévő keret felülvizsgálata** annak érdekében, hogy alkalmas legyen az új kihívások kezelésére. E jelentés megállapításai és a célravezetőségi vizsgálat alapul szolgálnak majd a Bizottság jövőbeli szakpolitikai kezdeményezéseihez, amelyek célja az uniós szintű villamosenergia-ellátás biztonságának javítása.

²⁵ Az (EU) 2022/2557 irányelv a kritikus szervezetek rezilienciájáról (CER), HL L 333., 2022.12.27., 164. o. Az (EU) 2022/2555 irányelv az Unió egész területén egységesen magas szintű kiberbiztonságot biztosító intézkedésekről (NIS 2 irányelv), HL L 333., 2022.12.27., 80. o.

²⁶ Lásd a kritikus infrastruktúrák rezilienciájának megerősítését célzó összehangolt uniós megközelítésről szóló, 2022. december 8-i tanácsi ajánlás (HL C 20., 2023.1.20., 1. o.) 6. pontját.

²⁷ Lásd a [kritikus infrastruktúrák rezilienciájával foglalkozó EU–NATO munkacsoportot](#).

²⁸ COM(2025) 440 final/2.

²⁹ JOIN(2025) 9 final.

³⁰ [Európai éghajlati kockázatértékelés](#).

³¹ COM(2024) 91 final.

³² JOIN(2025) 130 final.

